

Серед пріоритетів Уряду та Мінагрополітики є стимулювання фермерського руху та створення успішної моделі господарювання в Україні – формування ефективного та соціально відповідального власника на селі [3].

Програма фінансової підтримки розвитку фермерських господарств та сільської кооперації дозволить забезпечити кооперативи 0,5 млрд. грн.; для фермерів – компенсації в розмірі 40 % вартості придбаної техніки та обладнання [3].

Окрім державної підтримки, в Україні є умови для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій. Прикладом впровадження недержавних заходів є програма “Господар+”, котра реалізується компанією Nestlé і яка націлена на розвиток сільського господарства. Nestlé – найбільша в світі компанія з виробництва продуктів харчування та напоїв. Мета Nestlé – покращення якості життя та сприяння здоровому майбутньому [4]. Мета програми «Господар+» – допомогти українським виробникам досягнути того рівня розвитку виробництва, який би міг забезпечити відповідність сировини та умов її виготовлення стандартам Nestlé, звести імпорт сировини до нуля і збільшити експорт сировини до інших країн.

1. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. URL: <http://land.gov.ua/>.

2. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства на період до 2020 року. URL: <http://agroua.net/docs/strateg.pdf>.

3. Офіційний сайт міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <http://www.minagro.gov.ua>.

4. Nestlé. URL: <https://www.nestle.ua/>.

5. Цапулич А.Ю., Кулиняк І.Я. Проблеми та перспективи інноваційного розвитку сільського господарства України. *Збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції “Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ”*, (м. Херсон, 17.10.2018 р.). Херсон: ДВНЗ “ХДАУ”, 2018. С. 167-169.

Ливдар М.В.

к.е.н., доцент

Ярошевич Н.Б.

к.е.н., доцент

Кондрат І.Ю.

к.е.н., доцент

Національний університет «Львівська політехніка»

МЕХАНІЗМ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ

Органи місцевого самоврядування часто починають процес формування бюджету без розгляду стратегічних планів, планів капіталовкладень та інших документів, що в довгостроковій перспективі відображають потреби, цілі та завдання органів місцевої влади. Таким самим чином бюджетні установи та місцеві фінансові органи постійно планують та впроваджують проекти капіталовкладень, не вдаючись до ґрунтовного аналізу фінансових можливостей регіону в довгостроковому періоді та впливу цих проектів на поточні бюджети регіону в довгостроковій перспективі. На нашу думку такий підхід до формування бюджету породжує відмову від здійснення широкомасштабних інвестиційних проектів або ж надмірне навантаження на поточні бюджети майбутніх періодів.

Залучення громадськості до бюджетного процесу на місцевому рівні присвячено багато праць як закордонними так і вітчизняними науковцями. Зокрема, Луценко І.О. [2], Сунцова О.О. [3], Юрій С.І. [4], та ін., але дана проблематика потребує більш глибокого вивчення, особливо в час реформи місцевих бюджетів в Україні.

В процесі управління фінансовими ресурсами територіальної громади найбільш поширеним приводом залучення громадян є їх участь у обговоренні та схваленні щорічного бюджету. Але є багато інших сфер, які отримали б позитивний внесок від участі громадян,

наприклад, визначення принципів та правил щодо управління власністю територіальної громади, членство у комісіях з оцінки доцільності інвестування, підтримка громадськістю програм капітальних інвестицій або програм розвитку регіону.

З 2006 року Міжнародне бюджетне партнерство почало публікувати Індекс відкритості бюджету, оцінюючи країни за показниками відкритості державних фінансів. Впродовж 2006-2017 років дедалі більше міжнародних і громадянських організацій почали впроваджувати ініціативи зі сприяння прозорості в управлінні державними фінансами.

Серед спеціалізованих ресурсів, які присвячені питанням оцінки відкритості бюджету та бюджетного процесу варто відзначити ресурс "Прозорість бюджетів регіонів та їхніх регіональних центрів в Україні" (<http://budgets.icps.com.ua/>). Даний ресурс розроблений та реалізується Інститутом економічних і соціальних реформ в Словаччині (INEKO), в партнерстві з Міжнародним центром перспективних досліджень (МЦПД, Україна) за фінансової підтримки Офіційної допомоги з метою розвитку Словацької Республіки – SlovakAid. Основною метою зазначеного проекту є сприяння покращенню фінансового здоров'я регіонів, міст і населених пунктів [1].

Дуже важливим у прозорості фінансів є забезпечення прямого доступу громадян до бюджетної інформації. Доступ означає не просто фізичний доступ до документів, а їх доступність. Адже недостатньо просто розмістити десь технічні документи – громадяни повинні отримувати доступну інформацію, тобто зроблену на мові та у форматах, які зможуть зрозуміти люди без спеціальної фахової підготовки. Саме на досягнення цієї мети і спрямована розробка громадських бюджетів як зрозумілої форми презентації бюджетних документів,

Залучення громадськості сприяє процесу прийняття управлінських рішень, поліпшує розуміння діяльності органів місцевого самоврядування, зменшує конфлікти, підтримує впровадження проектів та планів розвитку громад, а також підвищує відкритість органів місцевого самоврядування по відношенню до проблем, турбот та питань громадян. Залучення громадськості є невід'ємною складовою демократичного суспільства.

Залучення громадськості до бюджетного процесу повинна перерости в обов'язковість для всіх бюджетів перед їх затвердженням. Доцільно проводити бюджетні слухання по таким основним показникам, як видатки бюджету на соціальну сферу та соціальний захист населення.

Виділимо найголовніші методи покращення прозорості бюджету, а саме: засоби масової інформації – участь ЗМІ у всіх обговореннях та зустрічах з бюджетних питань, доступ до бюджетних документів (особливо схваленого бюджету), які не заборонені законом; Підготовлена інформація – інформація про проекти або збірки "Коротко про бюджет", в яких наводяться основні позиції рішень про бюджет, підсумовуються доходи і видатки; громадські слухання – пряме залучення громадян до процесу прийняття рішень, що гарантує кращу поінформованість населення [1]. Крім того, місцевий уряд може дізнатись думку своїх громадян про проекти місцевих бюджетів та взяти до уваги їх коментарі; зустрічі – акцент робиться на вирішенні конкретного питання (наприклад, план розвитку міста), дає можливість обговорити питання детально та одразу побачити ставлення громадян та отримати їхні коментарі з проблеми, а також критичні зауваження, факти і думки; список громадських думок виборців – збір інформації про народне ставлення до певної проблеми; дорадчі комітети – зустрічі з групою людей, які постійно представляють територіальну громадськість, або з робочою групою по вирішенню конкретного питання.

Використовуючи модель участі громадськості в прийнятті рішень щодо бюджету, органи влади перш за все зможуть розбудувати базу політичної підтримки в суспільстві та розширити кругозір громадян, і таким чином отримати громадську підтримку в їх реалізації.

Формування проектних показників бюджету в контексті залучення громадян чи громадських організацій до обґрунтування вибору та прийняття рішень на місцевому рівні повинно базуватися на попередньому вивченні та аналізі можливостей конкретних територій

їхнього природного, людського та виробничо-індустріального потенціалу та стратегії розвитку районів територій, населених пунктів.

1. Голинська О.В., Матвієнко А.О. *Методологія оцінки прозорості місцевих бюджетів*: навчальний посібник. Київ: 2017. 73 с.
2. Луценко І.О. Забезпечення прозорості формування місцевих бюджетів. *Чернігівський науковий часопис. Серія І. Економіка і управління*. 2015. № 1 (6). С. 66-70.
3. Сунцова О.О. *Місцеві фінанси*: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 488 с.
4. Юрій С.І. *Розвиток бюджетного процесу в умовах економічних перетворень*: монографія / С.І. Юрій, В.Г. Дем'янишин, О.П. Кириленко та ін.; за ред. С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина. Тернопіль: Економічна думка, 2012. 376 с.

Митрофанова А.С.

к.е.н.

Семенко Є.В.

студентка

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

POWERFUL INFLUENCE OF THE 1990-2000 CRISIS ON THE ECONOMY OF UKRAINE

At the time of proclamation of independence, Ukrainian economy turned out to be deformed: most of the enterprises were included into the single economic complex of the USSR, there was low competitiveness, potential of a resource-intensive type of economic growth was exhausted, pace of technological upgrading of production was decreasing, however, environmental difficulties intensified. At the same time, Ukraine experienced a deep crisis due to the shortcomings of the policy of shock therapy and collapse of the USSR, which led to the collapse of cooperative ties between enterprises in economic system of the USSR.

General problem of the transformation process was insufficient theoretical elaboration of goal of transformation, which became common to all newborns of independent states that emerged as a result of the collapse of the USSR. There are two main models of transition from a command economy to a market system: evolutionary model (gradualism) and "shock therapy". In the republics of the former USSR, "shock therapy" was declared as the only way to stabilize economy and create market relations. Its idea is based on the neo-liberal theory and the concept of monetarism, envisaging rapid transformations and a sharp decline in the degree of nationalization of the economy. However, the use of "shock therapy" faced certain theoretical-methodological and practical problems, mistakes in its application prompted deployment of a difficult transformational socio-economic crisis in Ukraine. This situation was aggravated by growth of external and internal debts, as well as illegal export of capital, the volume of which for the years of reforms is estimated at 40 billion dollars [1].

From 1990 to 1994 GNP fell by 44%, the volume of industrial products – by 41%, national income – by 54%. By 1994, hyperinflation in Ukraine reached record levels around the world. The state, while formally retaining an obligation to care for the poor, was not able to fully provide all those in need. Because of this, many Ukrainians began to go abroad for work, leaving the economy of Ukraine on the brink of collapse. This situation demanded decisive measures that would organically combine urgent anti-crisis actions with the implementation of a new socio-economic strategy. Reforms related to privatization, foreign investment began to be implemented. The incredibly cheap high-skilled labor force and powerful industrial base made profitable contributions to the Ukrainian economy. It was a positive factor in the course of the 1996 monetary reform, which provided for the replacement of the karbovanets with the hryvnia at the rate of 1 to 100,000, which allowed overcoming hyperinflation and achieving financial stabilization. Favorable conditions of world markets have allowed to increase export revenues. It was possible to reduce the amount of external debt, to balance the state budget, and to improve financial discipline, which allowed